

7. 10. 2. - 50.

M

Lappee, Rutola, Saksanniemi.

Kertomus C. F. Meinanderin kaivauksista Saksanniemen kivi-kautisella asuinpaikalla 9. - 16. 6. 49.

Kertomukseen kuuluu

4 karttaa

Esihist. os. luettelo 12169

Valokuvat 15409-12.

Toukokuun 14. päivänä 1940 ilmoitti korpraali Aimo Kotila että kolme päivää aikaisemmin oli löydetty saviruukun kappaleita Kärenlammen pohjoisrannalta Lappeen Rutolan kylässä. Palaset oli löydetty linnoitustöiden yhteydessä. Ilmoittajan mukaan oli paloja löydetty yli metrin syvyydestä (Ks. n:o 11180:n verifikaatteja).

Kesällä 1940 kävi Jouko Voionmaa paikkaa tarkastamassa ja toi sieltä lisää vallitustöissä löydettyjä saviastianpala-sia. Mitään kaivauksia hän ei suorittanut paikalla. (KM. 11190)

V. 1944 syyskuun 10. päivänä, jolloin linnoitustöitä Kärenlammen pohjoisrannalla jatkettiin, löydettiin taas muinais-esineitä. Niitä toimitti Kansallismuseoon Toimikunnalle^{v. 46} Tuusulan Maantiekylän hautaröykkiöiden yhteydessä tutuksi tullut Tuure Rask. Eniten niitä oli löydetty betonibunkkerin kuoppaa kaivettaessa (KM. 11576).

V. 1949 määrättiin allekirjoittanut suorittamaan kaiva-us paikalla. Se suoritettiin kesäkuun 9:n ja 15:n välisenä

aikana. Apulaisenani oli ylioppilas Aarni Erä-Esko.

Kärenlampi on Rutolan kylässä, Lappeen pitäjän lounias-²osassa. Lampi kuuluu Saimaan vesistöön. ~~Lännessä~~ ^{Koillisessa} sitä erot-
taa Jokilahdesta, joka on Saimaan lahti, n. 200 m leveä
kannas, jossa on Enso-Gutzeit yhtiön pieni saha sekä nosto-
laite ja ränni, jolla tukkeja kuljetetaan Saimaasta Kären-
lampeen. ~~Idässä~~ ^{Lännessä} on Kärenlammin ja Kivijärven vesistöön
kuuluvan Jänköjärven välillä n. kilometrin levyinen kannas.
Sen halki kaivettua ränniä myöten tukit uitetaan edelleen
Kymijokeen. Kärenlampeen pumpataan jatkuvasti vettä Saimaas-
ta, joten sen vedenpinta on normaalia korkeampi. Kesäkuun
14 päivänä Kärenlampi oli 236 sm Saimaan yläpuolella.¹⁾
Maan omistaa Enso-Gutzeit.

Kärenlammen pohjoisrannalla on kaksi nientä, läntinen
nimeltään Härkäsalmenniemi, itäinen Saksanniemi. Niiden välis-
tä alavaa niittyä nimitetään Vanhanmyllynniityksi. Vuosina
1940 - 44 rakennettu pääpuolustuslinja kulkee järveä pitkin.
Etelärannalta on metsä kaadettu ja pohjoisrannalle on raken-
nettu puolustusasemia. Pitkin rantaa kulkee järeistä kivistä
tehty hyökkäysvaunueste. Häräsalmenniemessä samoin kuin Kären-
lammen ja Jänköjärven välisellä kannaksella on vain kenttä-
linnoituksia. Saksanniemessä ja siitä itään on myös vakinai-
sia, betonista tehtyjä puolustuslaitteita. Saksanniemessä on
keskellä nientä suuri betoninen tykkibunkkeri tulenjohto-
kupoolineen. Sen ympärillä on verkosto yhdys- ja taistelu-
hautoja hirsillä vahvistettuine pesäkkeineen. Nämä puolustus-
laitteet ovat kokonaan muuttaneet niemen alkuperäisen ulko-
näön. Niinpä on jossakin kohdassa melkein metrin vahvuudel-

Saimaan pinnan ollessa 75.68 on y. amp.

*75.68
2 36
78.04*

ta täytemaata, toisin paikoin taas on pintamaa kuorittu pois. Vanhan terrassin reunaa seuraava taisteluhauta on pilannut tämänkin.

Litorina-ajalla on ainakin osa Saimaan vesistä laskenut Kivijärveen ja edelleen Kymijokeen Kärenlammen kautta.

(A. Hellaakoski, Das Alter des Vuoksi, Comptes Rendus de la Société géologique de Finlande N:o IX, s. 97 ja seur.)

Kärenlampi on silloin ollut jotakuinkin Saimaan tasolla mutta todennäköisesti on Kärenlammen ja Jänköljärven välillä ollut jonkun metrin putous. Saksanniemen asuinpaikka on ollut vajaan kilometrin päässä tästä Saimaan lasku-uoman niskakoskesta. Rantaviiva on ennen Vuoksen syntyä ollut n. 80 m merenpinnan yläpuolella.

81 m
(80.5-80.8)

Saksanniemessä on lähinnä rantaa loivasti nouseva hiekkikko. N. 81 m korkeudella on jyrkkä törmä; sen yläpuolella on vielä toisia terrasseja. Kesellä niementä on ollut pieni platoo, jossa linnoitustöiden jälkeen ei ole alkuperäistä maanpintaa lainkaan näkyvissä. Ensimmäiset, v. 1940 löydetyt saviastianpalat olivat peräisin täältä, nyttemmin täytetyn yhdyshaudan kohdalta.

Varsinainen kaivaus (I) suoritettiin niemen itälaidassa - ainoa paikka missä alkuperäinen maanpinta vielä oli laajemmalti koskemattomana. Koekaivauksen luontoinen kaivausalue (II) avattiin niemen eteläpäässä ja siitä kaivettiin kooja rannalle päin.

Löydökset.

Kummaltakin kaivausalueelta löytyi kvartsia ja keramiikkaa. Sen lisäksi löytyi pieni liuskeinen siimanpaino (12169;

174) ja veitsen tapainen kiviesine (12169:7). Mitään varsinaisia kiviesineitä siis ei löydetty. Aikaisemmin löydettyjen esineiden joukossa on liuskeinen nuolenkärki. ^(1576:1) Piitä ei ollut lainkaan. Kvartsienn joukossa on joitakin esineitä: kaapimia ja kapeateräisiä, taltantapaisia esineitä.

Keramiikka on hyvin erilaatuista. Korpraali Kotilan lähettämät palaset (11180) olivat tyyliastetta II:1, joukossa kuitenkin pala kampakoristeista asbestikeramiikkaa ja pari palaa, jotka saattavat kuulua tyyliasteeseen I:2. Voionmaan virkamatkaltaan tuomat palaset (11190) ovat kaikki tyyppillistä ^{II:1} kampakeramiikkaa. Raskin lähettämien palojen (11576) pääosa taas on kampakuvioista asbestikeramiikkaa; jokin pala lienee nuorempaa varhaiskampa-keramiikkaa; kolme palaa muistuttavat suuresti nuorakeramiikkaa. Jo näistä esilöydöistä saattoi siis todeta, että paikka on ollut pitemmän aikaa asuttuna. V. 1949 talteensaadut palaset ovat neljää eri tyyppiryhmää:

A. Kaivausalue I:n melkein kaikista ruuduista löydettiin palasia, jotka kuuluvat tyyliasteeseen I:2. Savensekoitus on melko karkeaa ja ilman asbestia. Koristeluna on tiheästi asetettuja kampaleimoja. Kuoppia ei ole.

B. Paloja, joissa oli asbestinsekoitusta sekä kampa- tai kierre(jänne)nuorapainanteita. Nämä palat löytyivät kaivausalue I:sta. Ne saattavat olla samanikäiset kuin A-palaset.

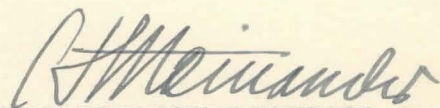
C. Ruuduista A 8-9, B 8-10 löytyi suuren asbestikeraamisen astian palasia. Niitä löytyi erikoisen runsaasti ruuduissa B 8-9 olleesta metrin syvyydestä kulttuurimaakuopasta. Paloja on siksi paljon, että niistä saisi koko astian kokoon, elleivät murtopinnat olisi niin rikkinäiset. Astian reunan sisäpuolella on erikoinen reunalista . Astia on koristettu kampaleimoil-

la. Koska saman kulttuurimaakuopan syvimmistäkin osista löydettiin sekä tätä asbestikeramiikkaa että ylläkuvattua A-keramiikkaa, voisi siitä tehdä sen johtopäätöksen, että nämä keramiikkalaadut ovat yhdenaikaiset. Sekin mahdollisuus on kuitenkin otettava huomioon, että kyseessä on kaksi eri-ikäistä asutusta; kysymyksessä oleva kuoppa olisi tehty myöhemmän asutuksen aikana, jolloin siihen olisi joutunut mukaan vanhempiakin saviastianpalasia.

D. Kaivausalue II:sta löytyi etupäässä tyyliasteeseen II:2 kuuluvaa keramiikkaa ilman asbestisekoitusta.

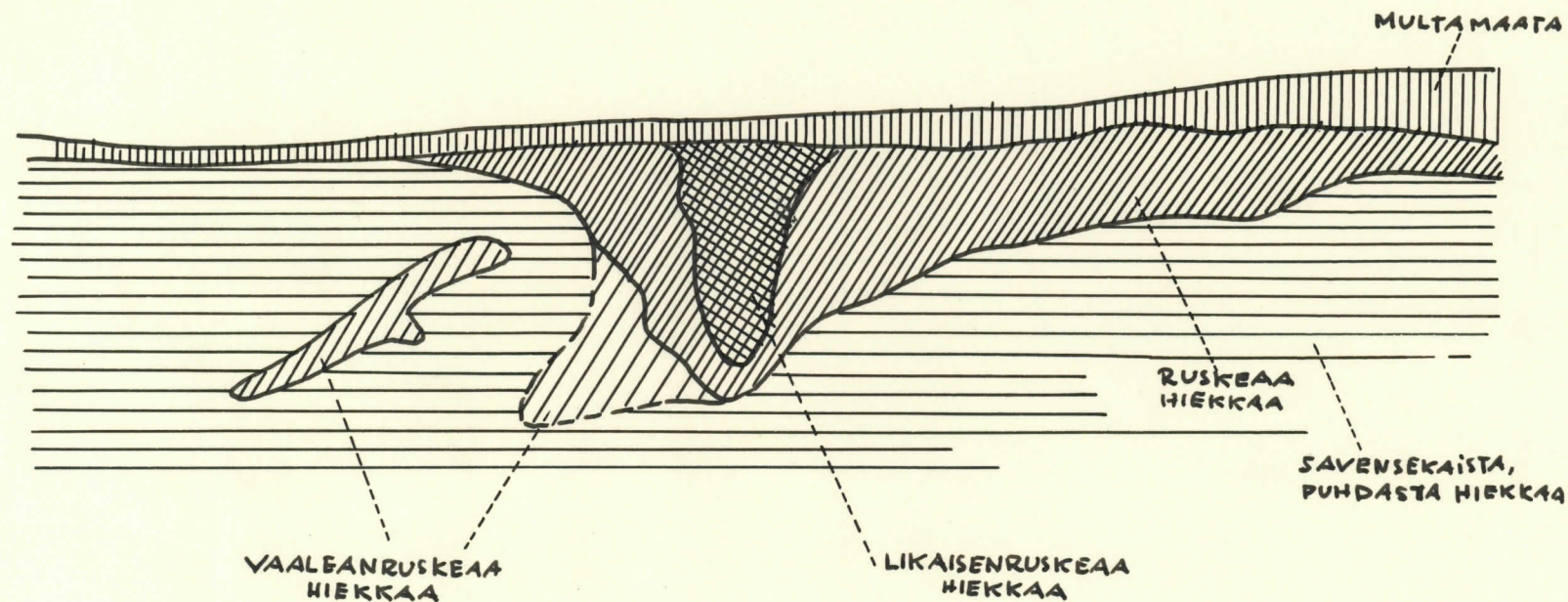
Saviastianpaloja löytyi kummallakin kaivausalueella tasoon 4.60 - 4.70 m yli Saimaan pinta-ala (maanpinnan korkeus). Alempaa löytyi vielä kvartssia.

Helsingissä, helmikuun 1. päivänä 1950.

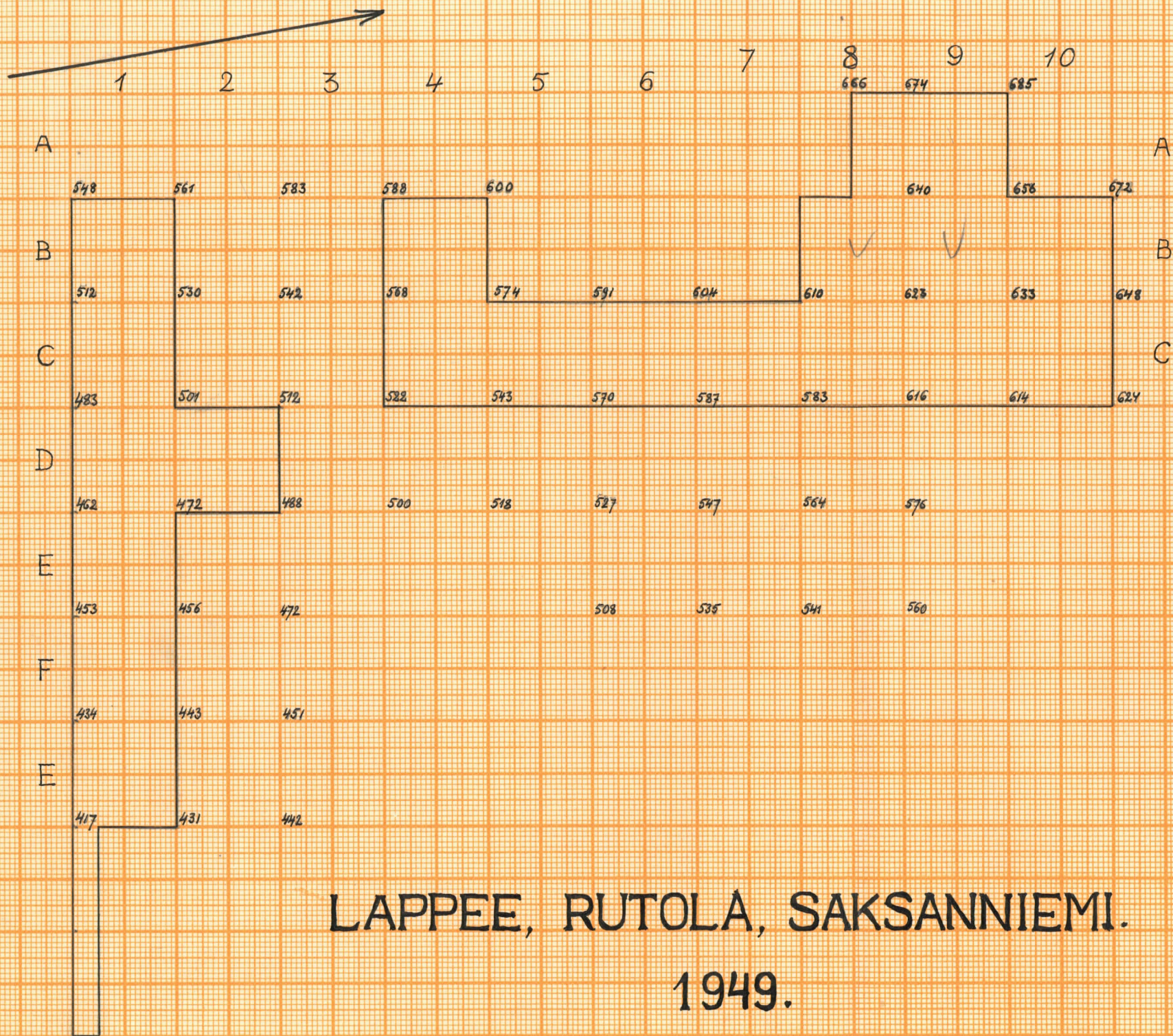

C. F. Meinander

11
75.68
4.60
80.28 m

Lappee, Rutola, Saksanniemi 1949.
 Profili ruutujen B8-9 länsiseinästä.
 Mittak. 1:20.

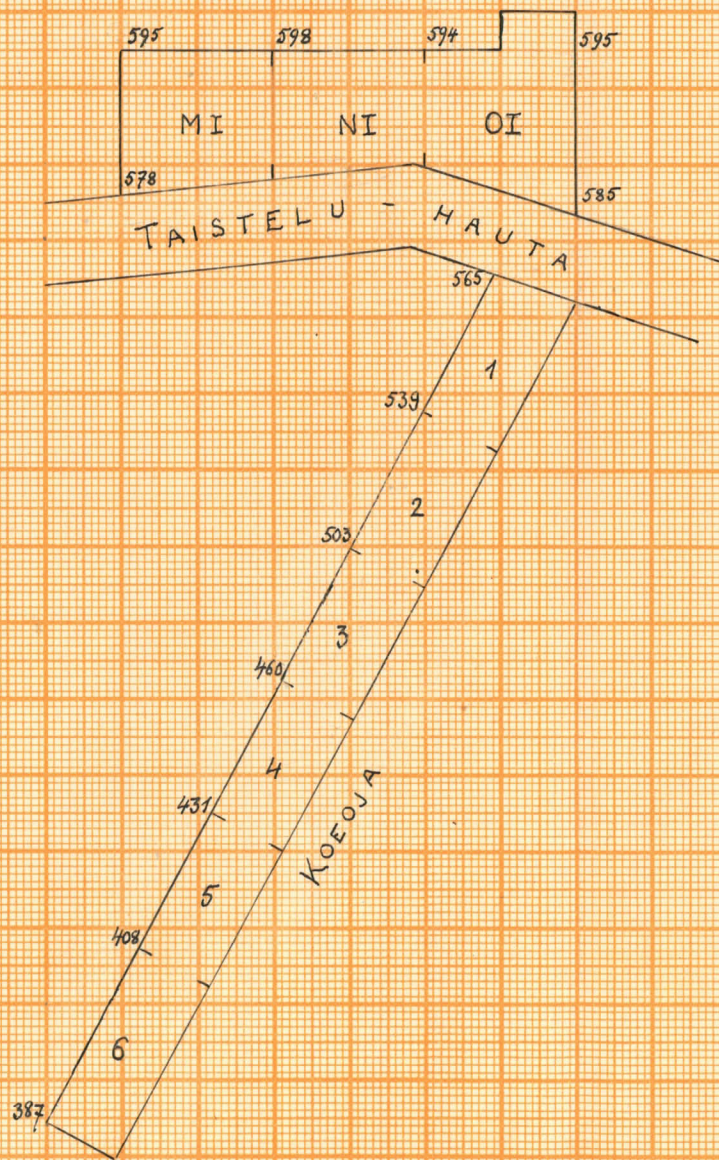

LAPPEE, RUTOLA, SAKSANNIEMI.

1949.

KAIVAUSALUE I. MITTAKAAVA 1:100.

KORKEUDET ON LASKETTU SAIMAAN VEDENPINNASTA 14.6.1949 = 75.68 M.Y.M.P.

LAPPEE, RUTOLA,
SAKSANNIEMI
1949

KAIVAUSALUE II. 1:100

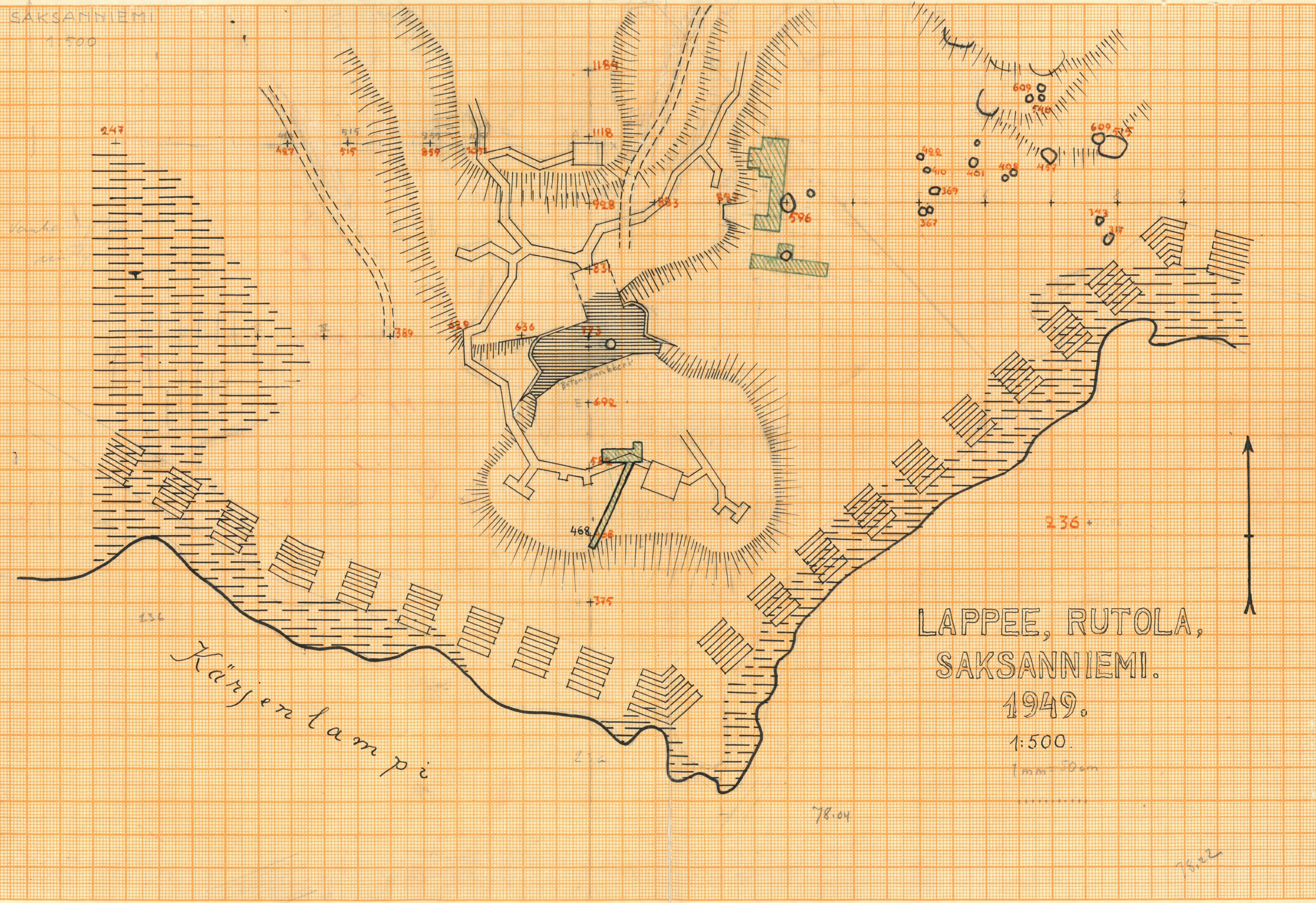
Kp = S+596) kesä 14 no 1949

URBAN PAPERI OY KAUPPIA

A 3.297 X 420 MM

SAKSANNIEMI

1:500

Känjenlampi

LAPPEE, RUTOLA,
SAKSANNIEMI.

1949.

1:500.

1 mm = 50 m

78.04

75.22

15409

15410

15411

15412